

כסוי הדם פרק ששי חולין

פ.ח.

עין משפט נר מצוה

ל"א א מ"י פ"י מהלכות
שאר אבות הטומאה
הלכה ד':
ב מ"י פ"ג מהלכות
טומאת מת הלכה ג':
ג ד ג ה מ"י פ"ד
מהלכות שמיטה הלכה
י"א י"ב סגן עשין סד
טו"ע י"ד סגן כה סעף
כ:

ענין רש"י

ארישט"א. נצרות.

שיטה מקובצת

א) כמו אנפי אמת המים
גרותיה: ב) תימה דבפ"ק
דבכורות כפרת הפוכה.
ג"כ ע"י תוס' מנחות דף
יא ע"ב:

רבינו גרשום

ואלו ואלו אין מטמאין
דטבול יום פוסל ואינו
מטמא בין תרומה ובין
קדש ושאיר כל הטמאין בין
קלין כו' כלומר בין שרץ
ובין מת משקין היוצאין
ממנו כמשקין הנוגע
בהן ואלו ואלו תחלה
כיצד שרץ שנגע במשקין
משקים תחלה שהוא אב
לטומאה ומשקים תחלה
במת אע"פ שהמת אבי
אבות הטומאה המשקים
אינו אלא תחלה חוץ
מן המשקין שהוא אב
הטומאה כלומר שכבת
זרעו: ושעל אגפים.
אגפי שחיטה. ובלבדיה
ובמגופה שכתשן כלומר
לבינה שעושים מן עפר
מגופה של כלי חרס: איכא
ביניהו צריך ולא צריך
לירשא יפה לכסות כיון
דמיפרכא מעצמה לסיפא
דא' כל שהיוצר צריך
לכתשו אין מכסין בו והאי
כל כמה דלא מיפרכא צריך
לכתשו קרינן ביה ואין
מכסין. ושחיקת חרשין
כלומר כלי חרש וחרסית
עפר לבן ומעורה באבנים
דקין ומורסן רע מסובין:

בטבול יום היו שני ומטמא את הקדשים לעשות רביעי והכא קמני
אלו ואלו אין מטמאין וכן משקה טבול יום על כרחך כחזרו לומר
דהתם אתא מדקמני צסיפא התם ואם נפל מרוקה או מדם טהרה
שלה על כר של תרומה טהור וקאמר עלה בגמרא דתנן משקה
טבול יום כו' ואלו ואלו אין מטמאין

ולא מני נמי למימר דמיירי הכא
במשקין דחולין שנעשו על טהרת
הקדש דתורת חולין גמורין יש להם
כחזרו לומר דאפילו נוגעת במים לא
פסלי והכא קמני אין מטמאין קדשים
אבל מיפסל פסלי אלא במשקין תרומה
איירי והא דקמני ואלו ואלו אין
מטמאין היינו אין מטמאין קדש אבל
תרומה מיפסל נמי לא פסלי דתנן
התם נפל מרוקה או מדם טהרה על
כר של תרומה טהור וא"ת והכא
דלוה כחלל חרז ואזי אצני אצני אצני
דקדשים לעשות רביעי צדקש ואם
כן היכי צעי למימר צפ"ק דפסחים
(דף טז.) גזי הא דהוסיף רבי עקיבא
ואמר מימיהם של כהנים לא נמנעו
מלהדליק את השמן שנפסל בטבול
יום להדליק צנר שנטמא בטמא מת
ומוקי לה הש"ס צנר כלי מתכות
דלוה כחלל חרז ואזי אצני אצני אצני
והיינו דמוסיף רבי עקיבא ופריך
ונוקמא בכלי חרס ומאי הוסיף דאילו
התם היינו הא דרבי מינה דאמר לא
נמנעו לשרוף הצנר טמא וטמא
והכא שמן שנפסל בטבול יום פסול
וטמא אלא קרי פסול לשמן שנפסל
בטבול יום הא אמר הכא דפוסל קדש
יש לומר דהתם מיירי מדאורייתא
והכא מדרבנן ועוד י"ל דהכי קאמר
התם שזה טמא למינו לקדש זה פוסל
בתרומה שהוא מינו ועוד נראה דהכא
ומתמינן דנהא כאלה שפול דאמרי
טבול יום תחלה לקדש ורבי עקיבא
דפסחים כרבנן דמעילה (דף טז.) דטבול
יום אפילו קדש לא מטמא אלא פוסל
דתנן חטאת העוף מועלין בה
משוקדשה נמלקה הוכשרה ליפסל
בטבול יום ודייק ליפסל אין לטמוי
לא מני רבנן היא כו' וזהו דאמר תניא
בפרק (כ"ט דף טז.) דרבי עקיבא
דרבנן הוסיף רבי עקיבא הסולת
והקטרת והלבוש והגחלים שאם נגע
טבול יום במקמתן פסל את כולן
משמע דדוקא פסל אצל מטמא לא:
רבנן סברי דמו ב"ד דמו. ואע"ג
דאמרין בפרק זה צורר
(סנהדרין דף סה.) דאימתי דרבי יהודה

ואלו ואלו אין מטמאין. ללא גזר זהו רבנן טומאה: ואלו ואלו
ההלכה שאפילו שני מטמא משקין להיות תחלה כדתנן (לעיל דף טז.)
כל הפוסל את התרומה דהיינו שני מטמא משקין ועושה אותן תחלה
חוץ מן הטבול יום: **סנהל**. ראשון לטמא שני והשני שלישי:
חוץ ממשקה שהוא אב הטומאה.

ואלו ואלו אין מטמאין ושאר כל הטמאין
בין קלין בין חמורין משקין היוצאין מהן
כמשקה הנוגע בהן ואלו ואלו תחלה חוץ
מן המשקה שהוא אב הטומאה מאי קלין
ומאי חמורין מאי לאו קלין שרץ וזב
וחמורין מת *לא קלין שרץ וחמורין זב מאי
שנא זב דגזרו ביה רבנן ומאי שנא מת
דלא גזרו ביה רבנן זב דלא בדילי אינשי
מיניה גזרו ביה רבנן ימת דבדילי אינשי
מיניה לא גזרו ביה רבנן: דם הניתו ושעל
הסכין [וכו'] תנו רבנן וכסהו מלמד שדם
הניתו ושעל הסכין חייב לכסות אמר רבי
יהודה אימתי בומן שאין שם דם אלא הוא
אבל יש שם דם שלא הוא פטור מלכסות
תניא אידך וכסהו מלמד שכל דמו חייב
לכסות מכאן אמרו דם הניתו ושעל אגפיים
חייב לכסות אמר רבן שמעון בן גמליאל
במה דברים אמורים שלא כסה דם הנפש
אבל כסה דם הנפש פטור מלכסות במאי קא
מייפלי רבנן סברי דמו כל דמו ר' יהודה
סבר דמו ואפילו מקצת דמו ורשב"ג סבר דמו
המיוחד: **מתני'** במה מכסין ובמה אין
מכסין ימכסין בזבל הדק ובחול הדק בסיד
ובחרסית ובלבנה ובמגופה שכתשן אבל
אין מכסין לא בזבל הגס ולא בחול הגס ולא
בלבנה ובמגופה שלא כתשן ולא יכפה עליו
את הכלי כלל אמר רשב"ג ידבר שמגדל בו
צמחים מכסין בו ושאינו מגדל צמחים אין
מכסין בו: **גמ'** היכי דמי חול הדק אמר
רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן כל שאין
היוצר צריך לכתשו ואיכא דמתני לה אסיפא
אבל אין מכסין לא בזבל הגס ולא בחול הגס
היכי דמי חול הגס אמר רבה בר בר חנה
אמר ר' יוחנן כל שהיוצר צריך לכתשו מאי
בינייהו איכא בינייהו דצריך ולא צריך
דמיפריך אפרוכי: תנו רבנן וכסהו יכור
יכסנו באבנים או יכפה עליו את הכלי
תלמוד לומר בעפר ואין לי אלא עפר
מנין לרבות זבל הדק וחול הדק ושחיקת
אבנים ושחיקת חרסית ונעורת פשתן דקה
ונסורת

א) ג"ל אחר ד"ה הכי
גרסין: ב) וטומאת תחלה
רש"י: ג) ג"ל כמו
משעות: ד) נמי ב"ב נ"ג:
ה) נכסות כטו' ובמעילה
ה. וצדקה ע"ל: ו) ג"ל
אור ל"ד דף י"ג: ז) (לעיל
ע"ל: ח) (סנהדרין פ"ח.)
ט) [בכורות מה:] י) [ב"ק
ע"ל:] י"א) [וע"ע תוס'
מנחות יא: ד"ה ר"י סבר
לא אפילו חד קורט ומוס'
בכורות ג. ד"ה ר' יהודה:
ז) (סדר שלה פ"ט),

גליון הש"ס

רש"י ד"ה איכא בינייהו
ובר' חול הדק. עין שו"ת
מ"ז סימן ס"א:

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה ורבי יהודה
ומי' לכן נראה. י"ב עין
בפרק שור שנגח דף ט'
ופ' חוקת הצמים דף
י"ו והמקנן דף פ"ו:
ב) ב"א"ד אצל זה ואפ"י
מקצת זה דפליגי ביה
רבי אליעזר:

לפרש היינו דוקא במשנה אבל בצרייתא לא דבכל הספרים גרסינן בפרק חלון (עירובין פ"א): כל מקום שאמר רבי יהודה במשנתנו אימתי
וכו' ואומר ר"ת דהכא הלכה כרבי יהודה דמתניתין כוותיה אמאי דאע"ג דבצרייתא על כרחך צא לחלוק במתניתין אתא לפרש ומיהו לרמי
זר חמא (ורב סהלא) משמע צוה צורר (סנהדרין דף טז.) דאף במשנה הוא אימתי לחלוק היכא דמוכח והכא מוכח כיון דבצרייתא צהדיא פליגי
רבנן ולרבי ירמיה צפ"ק דגיטין (דף ז' ושם ד"ה אומר) הוא לחלוק אע"ג דלא מוכח גבי ספינה דמשני הא רבי יהודה והא רבנן והיא
משנה במסכת חלה (פ"ג מ"ג) ו"ס דגרסי בצרייתא קמייחא וכסהו מלמד שדם הניתו ושעל אגפיים חייב לכסות אמר רבי יהודה כו' מניא
אידך וכסהו מלמד שכל דמו חייב לכסות מכאן אמרו כו' רשב"ג אומר כו' ולפי גירסא זו יכול להיות דבצרייתא צהא לפרש והא דקאמר
ורבנן סברי אדרבנן דרשב"ג קאי: **וְרַבִּי יְהוּדָה סָבַר דְּמוֹ וְאִפְיֹוּ מִקְצַת דְּמוֹ**. מימה דצפ"ק דבכורות (דף ג.) סברתם הפוכה ב דרבנן
סברי צורר אפילו מקמת צורר כמיז כל עד דאיכא כוליה ורבי יהודה סבר צורר כוליה צורר כמיז כל דאפילו כל דהו ואומר ר"ת דהכא
הו כמו התם דמשום דדם כוליה דם משמע קא"ר יהודה דמו מקמת דמו דו"ו דדמו אתא לאפוקי ממשמעותיה דדם כדאמרין התם
כתב כל דאפילו כל דהו וקשה לפירושו דהא לעיל קאמר רבי יהודה דמו לחלק ועוד לפי מה שפוסק ר"ת הכא כרבי יהודה קשה
הלכתא אלהלכתא דאמרין בבכורות (ס"ט): לית דחס להא דרבי יהודה דלמר שותפות עווד כוכבים חייב בבכורה (ס"ו) לכן נראה שאין
לדמות הדרשה אלא מה שהש"ס מדמה כי הדין דתמולה מקמת תמוליס דמדמה בפרק ארומה נוזינת (בבב"ב פ"א): לפלוגתא דמקמת כהן
כלל כסף דהו ענין אחד דכשתמעטו בתמולה ונשאר מקמתן כאלו נשאר כולן וכן כסף אשה בתמולה כששאר מקמתה יש לה
מזונות כאלו נשאר כולה אבל זה (ס) מקמת זה דפליגי רבי אליעזר ורבנן (פ) ופלוגתא דרבי יהודה בן צתירא ורבנן בכל נפשי (ו) וחמש
ולא חצי חמשה (ז) וחמשה בקר ולא חמשה חלאי בקר (ח) אין לדמותם יחד ועוד יש לתרץ דלא תקשה דרבי יהודה אדרבי יהודה דבכורות דהתם
דוקא משמע ליה צורר כוליה צורר דקרא סתמא משמע צתם צהמות דכולה דישאל צהמת ישראל ח"י משום דמיז כל צורר
בישראל משמע כוליה דישאל כדאמר בפרק מנחת חליצה (בבב"ב דף ק"ג) בישראל עד שיהא אצוי ואמו מישראל:

חרסית. פי' צוקנורס במרובה (ב"ק דף טז.) לבנה כמושה וא"ל לומר כן דהכא חשיב תרומה וכן פי' צוקנורס חרסית שחיקת חרסין
וגם זה קשה דבצרייתא בגמרא חשיב תרומה: **ב"ב** דבר המגדל צמחים בו. לאו לפלוגי אתא אלא לעשות כלל לדבר ואם
תאמר והא חרסית אין מגדל צמחים דמתמעט במרובה (סז) דלמר חשיב תרומה כי חרסית דליכא הגהה מינה ואומר ר"ת דלעולם מגדל וליכא
הגהה מינה דקאמר היינו שחיטה כדי נפילה ואין ראייה מן המדרש (דקאמר חס חרסית היא פירומיה רזין דהא קאמר נמי אצל ונומא
היא פירומיה שמניס לזנומא לאו צר זרעיה היא דקאמרין באלו עוברין (פסחים דף טז.): אלא כעין חרסית וכעין ונומא קאמר: